

בית מדרש גבוה לכהנים

ללימוד הלכות עבודת ביהמ"ק שיבנה בב"א

גליון תקופתי היז"ל ע"י בית מדרש גבוה לכהנים לחיזוק לימוד הלכות עבודת ביהמ"ק / גליון 48 / חודש תמוז

במוצאי שביעית בן דוד בא

דאיתא בחז"ל דנבואה שהוצרכה לדורות נכתבה, ונבואה שלא הוצרכה לדורות לא נכתבה, וכל דברי הנביאים הנמצאים אצלנו נכתבו משום איזה נחיצות וצורך, שעלינו ללמוד מהם איזה דבר וענין. ובהמשך כתב: והנה בימינו אלה, שאנו רואים שכל הסימנים והיעודים שנאמרו בגמרא לפני ביאת משיח צדקינו, כמעט שנתקיימו כולם, וברור שימינו אלה הם עקבתא דמשיחא, ואף שלא נדע בבירור זמן ביאתו אבל בודאי בא יבא, ובפרט שהשנה הבעל"ט היא שנת השמיטה שבסופה מתעוררת תמיד התעוררות גדולה למעלה וכמש"כ לעיל, בודאי ישנם מקטרגים שיטענו ויקטרגו עלינו, שאין אנו זכאים עדיין לביאת משיח צדקנו. ובודאי תתחיל מדה"ד לטעון גם כן על הת"ח מדוע לא הוכיחו לאנשי דורם, מה נעשה אז, למי ננוס לעזרה! הלא אפילו הקדוש ברוך הוא בעצמו כביכול לא יהי בידו להכריע וכדלעיל. עיי"ש מה שהאריך בדרכי התשובה.

ונסיים בדבריו של הצ"ח (דרושי הצ"ח דרוש כה) שכתב: והנה אחיי ורעיי מה יהיה בסופינו כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, לכו ונשובה אל ה' והנה עתה הוא שנת השמיטה וראוי להזכיר לעשות פרוזבול בערב ראש השנה ועכ"פ כתיב ואת אשר יהיה לך את אחיך תשמט ירך, וגם הקדוש ברוך הוא ברחמיו ישמיט ידו לגבות חובותינו, ובמוצאי שביעית בן דוד בא, ויהא רעוא שנזכה לשוב בימים הללו באמת, ובזכות

תשובתינו

תתקרב שנת גאולתנו ובא לציון גואל ב"ב אכ"ר.

לתגובות הערות והארות בכל נושאי הגליון ולקבלת הגליון במייל ניתן לפנות לטל' 0504166339 או במייל K0504166339@gmail.com לשותפות ותרומות ניתן לתרום במכשירי נדרים עבור בית מדרש גבוה לכהנים' ביתר

הכי איתא במס' מגילה דף יז: בששית - קולות, בשביעית - מלחמות, במוצאי שביעית בן דוד בא. וע"ע בסנהדרין צז. ואמרינן בירושלמי בפרק היה קורא בתורה (ברכות פ"ה): ר' יונה בשם ר' אחא שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון שירה שביעית להודיע שאין ישראל נגאלין אלא בשביעית. ע"כ.

וכתב בחדושי אגדות למהר"ל (סנהדרין דף צז): ובמוצאי שביעית בן דוד [בא]. יש לך לדעת כי אין ראוי למשיח רק המספר שהוא אחר השבעה, והוא מדריגות המשיח למי שידע מדריגתו של משיח ומעלתו העליונה. כי מדריגות עה"ז מדריגתו מספר שבעה בלבד, ומפני כי מדריגת המשיח על עה"ז שהע"ז הוא מיוסד על מספר שבעה הם שבעה ימי בראשית, ולכך מעלת המשיח שהוא על עולם הזה הוא אחר מספר שבעה. והאריך בזה נמי בספרו נצח ישראל (פרק לב).

והח"ח כתב דברים מיוחדים על מוצאי שביעית ואלו דבריו בספרו אגרות ומאמרים סימן כה: אחז"ל (סנהדרין צ"ז): דבמוצאי שביעית בן דוד בא. פי' שבסוף שנת השמיטה מתעוררת תמיד התעוררות למעלה ע"ד ביאתו של משיח בן דוד, שאז ביאתו קרובה, מפני שאז היא שעת רצון לפני הקדוש ברוך הוא, שאם רק נהיה זכאים ע"י תשובה ומעש"ט, אפילו שלא במדרגה גבוהה כל כך. וכדאיתא בחז"ל שאמר הקדוש ברוך הוא לישראל "פתחו לי פתח דק כמחט של סדקית, ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם", מפני שרצונו שתהי' ההתחלה מצדנו, כדי לזכותנו שיהי' לנו זכות לפני מדה"ד בשעה שיטעון עלינו, וכאשר נהיה זכאים אזי תעשה ההתעוררות למעלה רושם גדול, וביאתו של משיח צדקנו קרובה. וידוע מה

תקציר מהלכות עבודת ביהמ"ק שנלמדו בבית מדרשנו

הקרי והידושי דינים בדיקת הקרבנות מסירות וטריפות

נקב. א"כ ממילא יש להסתפק דילמא לא ניקב רק קרום העליון כמוש"כ התב"ש בשם הרשב"א לשיטת הסוברים דסירכא הוא מטעם דאין סירכא בלא נקב.

וכתב שם דלפי שיטת הרמב"ם דטריפות למזבח אינו אסור רק מדרבנן ורק לאכילת אדם נאסר טריפה מה"ת ובעולה דאין בה רק אכילת מזבח בלבד לא נאסר רק מדרבנן. א"כ בסירכא המטרפת כיון דאינו רק ספק טריפה אין לפוסלה מן הקרבן. וע"כ שפיר הוכרח הרמב"ם לפרש גבי הא דהשקו את התמיד דהשקוהו כדי שלא יוכבד עליו הפשטת העור. משום דמחשש סירכא א"צ להשקותו כלל דהא אף שימצא סירכא גמורה המטרפת מ"מ יוכשר קרבנו ולא יופסל דלא הוי רק ספק דרבנן ולקולא כדקיי"ל. ע"כ הוכרח הרמב"ם לכתוב טעם אחר בזה. ועיין בריב"ש סי' קס"ג שכתב דגם בקרבנות היו בודקין את הריאה מן חשש סירכות כמו באכילת הדיוט. זהו משום דס"ל דמה"ת נפסלת טריפה למזבח. וכ"כ התשב"ץ בח"א שאלה ס"ז דמה"ת נאסרה טריפה למזבח ע"ש. אבל הרמב"ם דס"ל דלא נאסר רק מדרבנן א"כ לא היו בודקין הריאה לקרבן. ועכ"פ להשקותו בוודאי לא היו נצרכים דאין בזה חשש כלל דאף דיוודע לנו דיש לה סירכא גמורה מ"מ אין לפוסלה דהוי ספק דרבנן דלקולא וע"כ פירש דהשקוה משום הפשטת העור א"כ נסתר ראייתי מן הרמב"ם, ובעיקר דברי הרמב"ם דס"ל טריפה לא נאסר מה"ת לקרבנות יש להביא ראיה לדבריו ע"פ מה שכתבתי מהא דפסחים (דף כ') דאמר רב יהודה א' שמואל כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים והעבירה בנהר כו'. ופירש רש"י להכי נקט פרה של זבחי שלמים לפי דהעור והבשר לבעלים ומתעסק ליפות העור והבשר ומשקין אותה לפי שתהא נוח להפשיט כמו בסוף ביצה עכ"ל רש"י. והצל"ח שם בפסחים הקשה מזה על שיטת הרי"ף והרמב"ם דס"ל בסוף ביצה דעיקר השקאתה זהו משום חשש סרכות. א"כ לפ"ז למה נקט פרה של זבחי שלמים הא גם בשארי קרבנות צריך הבעלים להשתדל שלא יוטרף ויופסל הקרבן דאז יהי צריך להביא זבח אחר א"כ גם בכל הקרבנות

הנה יעוין בריב"ש (סימן קסג) שכתב דבקרבנות שבמקדש היו בודקין הבהמות מפני חשש הסירכות שהם מצויות, כדי שלא יקרבו פסול לגבוה, ואף על פי שאין זה אלא לכתחילה מדרבנן, ואמרו אין שבות במקדש, זהו דוקא במה שאין איסורו אלא משום גזירה, אבל בסירכות שיש בו חשש איסור, צריך להחמיר בחולין וכל שכן במקדש, עכת"ד. וכ"כ בשו"ת התשב"ץ (חלק א סימן סז).

אמנם בשואל ומשיב (מהדורא ד ח"ב סימן קמז) כתב דבקרבנות לא היו בודקין מסירכות מהטעם הנ"ל, שמכיון שכל הבדיקה היא מדרבנן כמבואר בתשב"ץ (ח"א סימן סז) ואין שבות במקדש, יעו"ש. וכן בשו"ת עין יצחק (חלק א - יורה דעה סימן ט) רצה להוכיח דשיטת הרמב"ם שא"צ בדיקה מסירכות והוא שבפ"ב ה' איסורי מזבח ה' י' כתב דהא דטריפה פסול למזבח זהו משום הקריבהו לפחתך כו'. והכסף משנה שם כתב דס"ל להרמב"ם דדרשא דמון הבקר להוציא הטריפה אסמכתא בעלמא הוא. והשער המלך פ' י"א ה"ש הקשה עליו מהא דחולין (דף י"א) במה דאמרו מנלן דאזלינן בתר רובא כו'. והחתם סופר לחלק יו"ד סי' ע"ב תירץ זה דדוקא בחשש דרוסה הוי דאורייתא אף על קרבנות משא"כ בשארי טריפות דאינו רק הלמ"מ זה לא נאמר על קרבן ולא מיתסר רק מדרבנן. והנה גם אנכי תירצתי דברי הרמב"ם הנ"ל על נכון במק"א. ובעצם סרכא שלא כסדרן אף דמטרף משום זה מ"מ אינו רק ספק טריפה לפמש"כ התב"ש בסי' ל"ט ס"ק ק' בסופו בשם הרשב"א דכתב דאף דאין סרכא בלא נקב מ"מ איכא ספק שמא רק עור א' ניקב ע"ש. ועיין בחולין (דף י"א) בתוס' ד"ה אתי מפרה כו' בסה"ד שכתבו בנטרפה מחמת סרכא ה"ל החלב ס"ס ספק אינה טריפה כו'. וכ"כ הסמ"ע בח"מ סי' רל"ב ס"ק כ"ח דבטריפה מחמת סרכא אינו רק ספק טריפה ע"ש. וגם הא שיטת הרמב"ם בפ' י"א ה"ש ה' ו' דהא דנטרף ע"י סרכא הוי משום דאין סרכא בלא נקב כמוש"כ שם הלח"מ. וכ"כ התב"ש בסי' ל"ט ס"ק י"ד בשם המרדכי דכתב דשיטת הרמב"ם הוא כפי רש"י דאין סרכא בלא

ישתדלו להשקותה מחשש סירכות ונשאר בצ"ע. אמנם לפמש"כ בשיטת הרמב"ם אתי שפיר משום דבכל הקרבנות דאין בהם אכילת הבעלים ואף דיהי בהו אכילת הכהנים וכהנים אסורים לאכול טריפה מה"ת כמבואר מנחות (דף מ"ה) מ"מ הא אכילת כהנים אינו מעכב וקיי"ל דאף בנטמא בשר וחלב קיים זורק הדם לכתחילה כמבואר בפסחים (דף ע"ז) וברמב"ם פ"א הלכות פסולי המוקדשין ה' ל"ד. ועיקר הכשר הקרבן אינו תלוי באכילת הכהנים. וע"כ אף בטריפה כשר הקרבן למזבח מה"ת. וממילא בספק תלינן לקולא כמו כל ספק דרבנן. [לכאורה יש להעיר ע"ז דהא בפסחים (ד' כ') הנ"ל הוא מימרא דר"י אמר שמואל. ובחולין (דף מ"ו) אי רב ושמואל אמרי קרמא עילאה ואמרי לה קרמא תתאה. א"כ לשמואל דס"ל דגם ניקב עור העליון טריפה א"כ הוי הסירכא ודאי טריפה. אבל ז"א קשה לפי דזה אינו הכרע שם דהא אמרי לה קרמא תתאה וי"ל דאמרי לה אמרו כן בשיטת רב ושמואל וכ"כ המעדני יום טוב שם ועיין בתוס' שם ד"ה ואמרי לה ובמהר"ם שם. וגם י"ל דכיון דיש פלוגתא בזה ע"כ נקט בפסחים שם לומר בפרה של זבחי שלמים כדי דיהיה אתי לכ"ע וכדרך הש"ס] ולכן אין מקפידין הבעלים בכל קרבנות להשתדל שלא יהי טריפה ולהשקותן סמוך לשחיטתן. משום דהא אף כשיוודע דיש בהם סירכא המטרפת ג"כ לא יהיה נפסלים לקרבן. ולהכי נקט הש"ס פרה של זבחי שלמים דבשלמים דיש בהם העיקר אכילת בעלים בוודאי יהיה אסור לאכול אם ימצא סרכא המטרפת כמו כל ספק דאורי"י ע"כ משתדלין הבעלים להשקותן כו'. ומזה ראי' לשיטת הרמב"ם דטריפה דמיפסל לקרבן אינו רק מדרבנן ומתורין קושיות הצ"ח. ועיין בקצה"ח סי' ת"ו ס"ק א' מש"כ דרך אחר לתרין קושיות רש"י ע"ש. ולדעתי נראה כמו שכתבתי [ועיין נמי בהערות הגרי"ש אלישיב (מסכת ביצה דף מ.) שכתב: רש"י מפרש שתהא נוחה להפשטיה שהוא נדבק יותר מדאי בבשר, אמנם הרמב"ם בפיהמ"ש כתב, כי ההשקאה קודם שחיטה יתיר ריאתה ואם יש שם סירכא תלושה נשמטת ונכרתת. והנה במסכת תמיד (פ"ג מ"ד) איתא שהיו משקיין את התמיד קודם שחיטתו בכוס של זהב, וכתב שם הרמב"ם בפיהמ"ש, הטעם שמשקיין את התמיד מים לפני שחיטתו כי זה ממה שמקל הפשטתו, וכ"כ בהלכות (תמידין ומוספין פ"א ה"ט). והיינו כמ"ש רש"י בסוגיין, וצ"ע שסותר את ד"ע שכתב הכא טעמא אחרינא שהוא כדי להתיר את הסירכות.

והחת"ס בחולין (מ"ח ע"א) תירץ בזה, דבמסכת תמיד דמיירי גבי קרבן תמיד דהוא בן שנה ואין מצוי בו סירכות כ"כ ע"כ פירש הרמב"ם דמשקיין אותו להקל הפשטתו. משא"כ הכא העדיף הרמב"ם לפרש דמשקיין אותו משום

סירכות הריאה דאית ליה שייכות למסכתין דע"י שמשקיין אותו תהיה הבהמה כשירה ולא ימנע משמחת יום טוב, אבל הך מילתא דמשקיין להקל הפשטתו אי"ז שייך למסכתין. [וכן בהערות הגרי"ש אלישיב למסכת חולין דף צ: כותב: שברמב"ם בפירוש המשניות בביצה פירש שהיו עושין כן כדי שהסירכות שבריא יתנתקו. וקשה דהרמב"ם סתר משנתו, דבפירוש המשניות בתמיד כתב שהיו משקיין אותו כדי שיהיה נוח להפשטו. ונראה עפ"י המבואר ביו"ד (סי' לט) שרק בהמה שהיא בשנה שניה צריך לבדוק בסירכות הריאה דמצוי, אך בשנה ראשונה אינו מצוי, וקרבן תמיד הרי הוא לעולם בן שנה, וע"כ דטעם ההשקאה הוא כדי שיהיה נוח להפשט].

והגרז"ר בענגיס זיע"א תירץ ע"ז, דהכא גבי בהמת חולין איכא דין בדיקה מסירכות מתקנת הגאונים וע"כ צריך להשקותה כדי שיוכלו לבדוקה מסירכות, (ועי' לעיל כ"ה ע"ב). ומ"מ כל דין הבדיקה הוא מחמת חומרא ולא מעיקר הדין, אמנם גבי קרבן התמיד א"צ בדיקה לצורך העלאת אימורים לגבוה וה"ה בשאר קרבנות לצורך אכילת כהנים, דכיון דאי"ז חיוב מעיקר הדין הוה כעין אין שבות במקדש. וע"כ גבי בהמת קדשים הוצרך הרמב"ם לפרש דמה שמשקים את הבהמה הוא לצורך הפשטת העור. (א"ה, ואף על גב דהרמב"ם בתמיד ציין לסוגיין דמשקיין את הבהמה, כוונתו רק לענין שהמים מועילין להתיר ולרכך המותרות מהבשר].

ולענין בדיקה מטריפות מובא בפני יונתן בן עזיאל ר"פ חקת שכותב שהיו בודקין את הפרה בבדיקת י"ח טריפות. והאריך בביאור דבריו בשו"ת שמלת בנימין (האמבורג) סימן ו' (ד' קי"ג) וכן כתב מזה בשו"ת בית יצחק חיו"ד ח"א סימן ל"ט אות ח' עיי"ש. [ובעל הכלי חמדה זצ"ל (בפר' בא) כותב דנלענ"ד פשוט דבפסח מצרים לא הי' פוסל כלל טריפות דנקיבת קרום של מוח, דלא הי' פסול טריפות בקרבנות קודם מתן תורה. אך אפי' אי נמא דפסול טריפות, מ"מ היינו דוקא טריפות הניכרת כמו"ש התוס', וא"כ ה"ה דבפסח מצרים לא הי' פוסל בו טריפות שבסתר כלל, ואף על גב דהי' צריך ביקור מצד המומין בפסח מצרים, אף על גב דבב"נ אינו פוסל אלא מחוסר אבר, וא"כ עכצ"ל דלענין זה הי' דינם כישראל דפוסל בהו כל מום, א"כ י"ל דה"ה לענין טריפות [ועיין פסחים (דף צ"ו ע"א) וע"ז (דף ה' ע"ב) נראה מוכח דבמצרים הי' פוסל כל מומין בפסח].

אך באמת נראה ברור, דטריפות לא הי' פוסל בפסח מצרים, כיון דמן הבקר להוציא את הטרפה עדיין לא הי' ידעין, ומסברא כיון דאסור לישראל ג"כ ל"ש, כיון דמקודם מ"ת לא הי' אסור להם טריפות, ובפרט לפי דעת החת"ס ז"ל דלא היתה בזה עבודה לגבוה כלל, לא זריקה ולא הקטרה, וא"כ בוודאי האומר שהי' טריפות שבסתר פוסל בפסח מצרים צריך ראי' גדולה, וע"ש עוד בזה].

בלי כהנים מוכנים אין לנו תועלת בבנין המקדש (מכתבי הח"ו)

כולנו מצילים

את היכולל של בית המקדש מסגירה!!

שלא יבוטל התמיד...

בס"ד זכינו לכונן את הכולל ערב 'בית מדרש גבוה לכהנים' לפני כארבע שנים בזכותם של מאות מתושבי עירנו שהתגייסו ליטול חלק בהכנת הכהנים לעבודתם במהרה, ע"י נתינת הו"ק קטנה של 10 ₪ בלבד... ובזכותם זוכים אנו שלא יבוטל קרבן התמיד שהרי העוסקים בלימוד זה כאילו מקריבין תמידין!!

כעת שמרבית מההו"ק נגמרו ופקעו... חייבים אנו שוב לגייס עוד כ 250 הו"ק של 10 ₪ לחודש (באשראי או בהעברה בנקאית או בנתינת 120 ₪ מראש) בכדי שלא יבוטל התמיד!! ובודאי שכל התומכים והמסייעים להעמדתו וקיומו של ה'כולל של בית המקדש' נחשב להם כמקריבים קרבנות לריח ניחוח לה', וזכותם רבה ועצומה למאוד וכפי שהאריך הח"ח זיע"א בהקדמת ספרו 'ליקוטי הלכות' על קדשים, ובספרו 'תורה אור'.

דרכי התרומה: " הדרך הפשוטה והקלה - הקמת הו"ק ע"ס 10 ₪ דרך מכשירי נדרים עבור 'בית מדרש גבוה לכהנים' ביתר. ² התקשרו למס' 0504166339 והעבירו את תרומתכם.

